

హిందీ - తెలుగు పాఠ్య పుస్తకాలు

0.50 రూపాయల వద్ద నుండి సత్వనారాయణి, ఎమ్.డి.

494,8138
SAT

Ph: 73444

హిందీ - తెలుగు పాఠ్య పుస్తకాలు
మెయిన్ రోడ్, రాజమండ్రి - 1

0567 రోహిణి
హిందీ - తెలుగు పాఠం

Acc. No. 23137

రచయిత
శ్రీ కప్పగంతుల సత్యనారాయణ

Rtd. Principal
Hindi Pracharak Training Colleges

©73444

రోహిణి పబ్లికేషన్స్

మెయిన్ రోడ్, రాజమండ్రి - 1

కాపీరైట్

1998

వెల : రూ.12/-

ప్రతిభా
ప్రతిభా

వందేమాతరం

వందేమాతరం

సుజలాం సుఫలాం మలయజ శీతలాం

సస్యశ్యామలాం మాతరం; వందేమాతరం

శుభ్రజ్యోత్స్నా పులకిత యామినీం

పుల్లకు సుమిత ద్రుమదళ శోభినీం

సుహాసినీం సుమధుర భాషిణీం

సుఖదాం వరదాం మాతరం వందేమాతరం.

అచ్చులు

స్వర

అ ఆ ఇ ఊ

అ ఆ ఇ ఊ

ఉ ఊ ఋ ఌ

ఉ ఊ ఋ ఌ

ఓ ఔ అం అః

అం అః అం అః

అంకాలు

అంకా

1 2 3 4 5

౧ ౨ ౩ ౪ ౫

6 7 8 9 10

౬ ౭ ౮ ౯ ౧౦

హల్లులు

స్వర

క

ఖ

గ

ఘ

ఙ

చ

ఛ

జ

ఝ

ఞ

ట

ఠ

డ

ఢ

ణ

త

థ

ద

ధ

న

ప

ఫ

బ

భ

మ

య

ర

ల

వ

శ

ప్ర

ఘ

జ్ఞ

ఞ్

ట

క

ఖ

గ

ఘ

ఙ

చ

ఛ

జ

ఝ

ఞ

ట

ఠ

డ

ఢ

ణ

త

థ

ద

ధ

న

ప

ఫ

బ

భ

మ

య

ర

ల

వ

శ

ప్ర

ఘ

జ్ఞ

ఞ్

ట

క

ఖ

గ

ఘ

ఙ

హిందీ అక్షరమాల

हिन्दी वर्णमाला

అచ్చులు

स्वर

अ	अ	गुणसंज्ञा	शब्द
आ	आ	।	आकार
इ	इ	॥	इकार
ई	ई	॥	ईकार
उ	उ	॥	उकार
ऊ	ऊ	॥	ऊकार
ऋ	ऋ	॥	ऋकार
ॠ	ॠ	॥	ॠकार
ए	ए	॥	एकार
ऐ	ऐ	॥	ऐकार
ओ	ओ	॥	ओकार
औ	औ	॥	औकार
अं	अं	॥	अं
अः	अः	॥	अः

नूतनः पाठ्यपुस्तक 'गुणसंज्ञा' नमो गुरुभ्यो नमः अयम् अक्षरमाला चर्चवत्.

గుణింతము

బారహఖండ

క	క	ఖ	ఙ	గ	ః
కా	కా	ఖా	ఙా	గా	ః
కి	కి	ఖి	ఙి	గి	ః
కీ	కీ	ఖి	ఙి	గి	ః
కు	కు	ఖు	ఙు	గు	ః
కూ	కూ	ఖూ	ఙూ	గూ	ః
కృ	కృ	ఖృ	ఙృ	గృ	ః
కే	కే	ఖే	ఙే	గే	ః
కై	కై	ఖై	ఙై	గై	ః
కో	కో	ఖో	ఙో	గో	ః
కౌ	కౌ	ఖౌ	ఙౌ	గౌ	ః
కం	కం	ఖం	ఙం	గం	ః
కః	కః	ఖః	ఙః	గః	ః

గుణింతము

బారహుడి

ఘ	ఘ	ఘ	ఘ	ఘ	ఘ
ఘా	ఘా	ఘా	ఘా	ఘా	ఘా
ఘి	ఘి	ఘి	ఘి	ఘి	ఘి
ఘీ	ఘీ	ఘీ	ఘీ	ఘీ	ఘీ
ఘు	ఘు	ఘు	ఘు	ఘు	ఘు
ఘూ	ఘూ	ఘూ	ఘూ	ఘూ	ఘూ
ఘృ	ఘృ	ఘృ	ఘృ	ఘృ	ఘృ
ఘే	ఘే	ఘే	ఘే	ఘే	ఘే
ఘై	ఘై	ఘై	ఘై	ఘై	ఘై
ఘో	ఘో	ఘో	ఘో	ఘో	ఘో
ఘౌ	ఘౌ	ఘౌ	ఘౌ	ఘౌ	ఘౌ
ఘం	ఘం	ఘం	ఘం	ఘం	ఘం
ఘః	ఘః	ఘః	ఘః	ఘః	ఘః

గుణింతము

బారహఖడి

జ	ఙ	झ	ఝ	ट	ढ
जा	जा	झा	झा	टा	ढा
जि	जि	झि	झि	टि	ढि
जी	जी	झी	झी	टी	ढी
जु	जु	झु	झु	टु	ढु
जू	जू	झू	झू	टू	ढू
जू	जू	झू	झू	टू	ढू
जे	जे	झे	झे	टे	ढे
जै	जै	झै	झै	टै	ढै
जो	जो	झो	झो	टो	ढो
जौ	जौ	झौ	झौ	टौ	ढौ
जं	जं	झं	झं	टं	ढं
जः	जः	झः	झः	टः	ढः

గుణింతము			బారహఖడి		
ఠ	ఠ	ఢ	ణ	ణ	ణ
గా	ఠా	డా	ణా	ణా	ణా
ఠి	ఠి	డి	ణి	ణి	ణి
ఠీ	ఠీ	డీ	ణీ	ణీ	ణీ
ఠృ	ఠృ	ఢృ	ణృ	ణృ	ణృ
ఠ్	ఠ్	ఢ్	ణ్	ణ్	ణ్
ఠౌ	ఠౌ	ఢౌ	ణౌ	ణౌ	ణౌ
ఠా	ఠా	ఢా	ణా	ణా	ణా
ఠి	ఠి	డి	ణి	ణి	ణి
ఠీ	ఠీ	డీ	ణీ	ణీ	ణీ
ఠృ	ఠృ	ఢృ	ణృ	ణృ	ణృ
ఠ్	ఠ్	ఢ్	ణ్	ణ్	ణ్
ఠౌ	ఠౌ	ఢౌ	ణౌ	ణౌ	ణౌ
ఠా	ఠా	ఢా	ణా	ణా	ణా
ఠి	ఠి	డి	ణి	ణి	ణి
ఠీ	ఠీ	డీ	ణీ	ణీ	ణీ
ఠృ	ఠృ	ఢృ	ణృ	ణృ	ణృ
ఠ్	ఠ్	ఢ్	ణ్	ణ్	ణ్
ఠౌ	ఠౌ	ఢౌ	ణౌ	ణౌ	ణౌ
ఠా	ఠా	ఢా	ణా	ణా	ణా

గుణింతము

बारहखडी

ण	ణ	त	त	थ	ध
णा	णा	ता	ता	था	धा
णि	णि	ति	ति	थि	धि
णी	णी	ती	ती	थी	धी
णु	णु	तु	तु	थु	धु
णू	णू	तू	तू	थू	धू
णृ	णृ	तृ	तृ	थृ	धृ
णे	णे	ते	ते	थे	धे
णै	णै	तै	तै	थै	धै
णो	णो	तो	तो	थो	धो
णौ	णौ	तौ	तौ	थौ	धौ
णं	णं	तं	तं	थं	धं
णः	णः	तः	तः	थः	धः

గుణింతము

बारहखडी

ద	ద	ధ	ధ	న	ఝ
దా	దా	ధా	ధా	నా	ఞా
ది	ది	ధి	ధి	ని	ఞి
దీ	దీ	ధీ	ధీ	నీ	ఞీ
దృ	దృ	ధృ	ధృ	నృ	ఞృ
ద్య	ద్య	ధ్య	ధ్య	న్	ఞ్య
దౌ	దౌ	ధౌ	ధౌ	నౌ	ఞౌ
దం	దం	ధం	ధం	నం	ఞం
దః	దః	ధః	ధః	నః	ఞః

గుణింతము

बारहखडी

प	फ	ब	व	प	फ
पा	फा	बा	वा	प	फ
पि	फि	बि	वि	प	फ
पी	फी	बी	वी	प	फ
पु	फु	बु	वु	प	फ
पू	फू	बू	वू	प	फ
पृ	फृ	बृ	वृ	प	फ
पे	फे	बे	वे	प	फ
पै	फै	बै	वै	प	फ
पो	फो	बो	वो	प	फ
पौ	फौ	बौ	वौ	प	फ
पं	फं	बं	वं	प	फ
पः	फः	बः	वः	प	फ

గుణింతము

बारहखडी

భ	భ	మ	మ	య	య
భా	భా	మా	మా	యా	యా
భి	భి	మి	మి	యి	యి
భీ	భీ	మీ	మీ	యీ	యీ
భు	భు	ము	ము	యు	యు
భూ	భూ	మూ	మూ	యూ	యూ
భృ	భృ	మృ	మృ	యృ	యృ
భే	భే	మే	మే	యే	యే
భై	భై	మై	మై	యై	యై
భో	భో	మో	మో	యో	యో
భౌ	భౌ	మౌ	మౌ	యౌ	యౌ
భం	భం	మం	మం	యం	యం
భః	భః	మః	మః	యః	యః

గుణింతము

బారహుఖడి

ర	ఠ	ల	ళ	వ	ఘ
రా	ఠా	లా	లా	వా	ఘా
రి	ఠి	లి	లి	వి	ఘి
రీ	ఠీ	లీ	లీ	వీ	ఘీ
రు	ఠు	లు	లు	వు	ఘు
రూ	ఠూ	లూ	లూ	వూ	ఘూ
రు	ఠృ	లృ	లృ	వృ	ఘృ
రే	ఠే	లే	లే	వే	ఘే
రే	ఠై	లై	లై	వై	ఘై
రో	ఠో	లో	లో	వో	ఘో
రౌ	ఠౌ	లౌ	లౌ	వౌ	ఘౌ
రం	ఠం	లం	లం	वं	ఘం
రః	ఠః	లః	లః	వః	ఘః

గుణింతము

बारहखडी

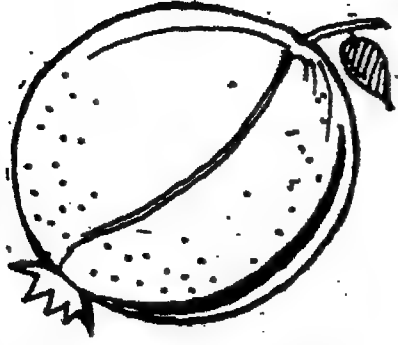
శ	శ	ష	ష	స	ఝ
శా	శా	షా	షా	సా	ఝా
శి	శి	షి	షి	సి	ఝి
శీ	శీ	షీ	షీ	సీ	ఝీ
శు	శు	షు	షు	సు	ఝు
శూ	శూ	షూ	షూ	సూ	ఝూ
శృ	శృ	షృ	షృ	సృ	ఝృ
శే	శే	షే	షే	సే	ఝే
శై	శై	షై	షై	సై	ఝై
శో	శో	షో	షో	సో	ఝో
శౌ	శౌ	షౌ	షౌ	సౌ	ఝౌ
శం	శం	షం	షం	సం	ఝం
శః	శః	షః	షః	సః	ఝః

గుణింతము

बारहखडी

ह	हा	क्ष	क्ष		
हा	हा	क्षा	क्षा		
हि	हि	क्षि	क्षि		
ही	ही	क्षी	क्षी		
ह्र	ह्रा	क्षु	क्षु		
ह्रा	ह्रा	क्षू	क्षू		
ह्र	ह्र	क्षृ	क्षृ		
ह्र	ह्र	क्षे	क्षे		
ह्र	ह्र	क्षै	क्षै		
हो	हो	क्षो	क्षो		
हौ	हौ	क्षौ	क्षौ		
हं	हं	क्षं	क्षं		
हः	हः	क्षः	क्षः		

అ

అనార

అనార్

దానిమ్మ పండు

ఆ

ఆఇనా

ఆయినా

అద్దము

ఇ

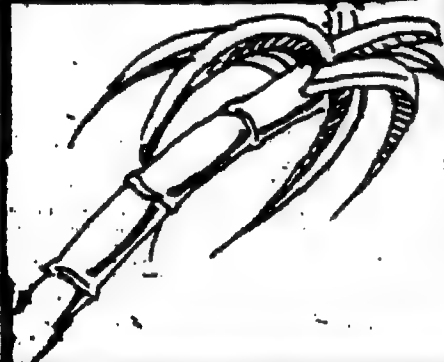

ఇమారత

ఇమాంరత్

భవనము

ఈ

ఈఖ

ఈఖ్

చెఱకు

ఉ

ఉదక

ఉదక్

నీరు

ఊ

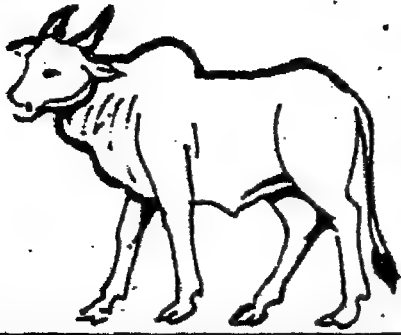
ఊన

ఊన్

ఉన్ని

ऋ

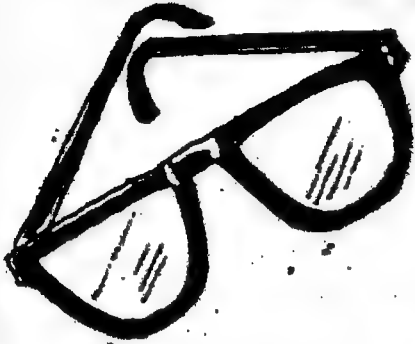
ऋषभ
ఋషభ్
ఎద్దు

ए

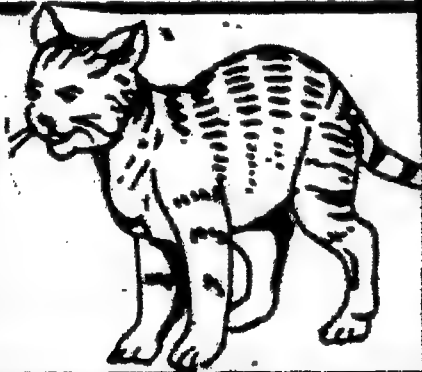
एडी
ఎడీ
పాదము

ऐ

ऐनक
ఐచ్ఛా
కండ్లజోడు

ओ

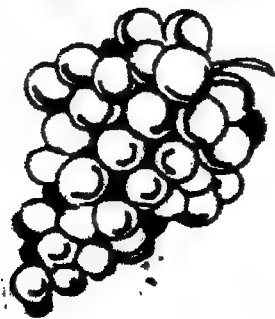
ओखली
ఒఖలీ
పిల్లి

औ

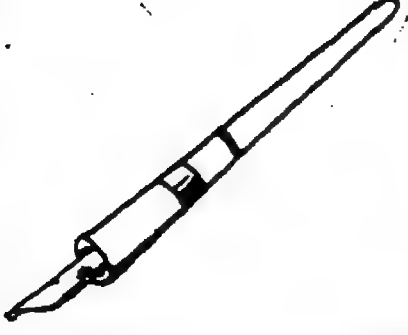
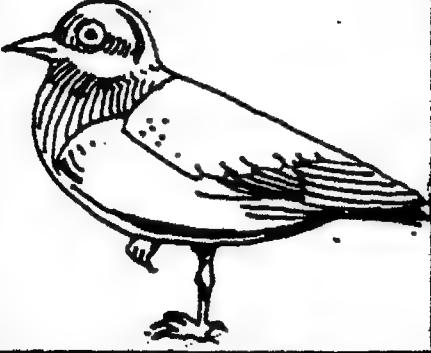

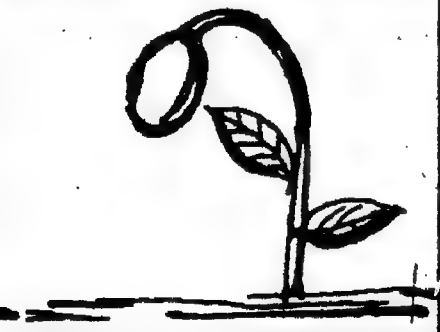
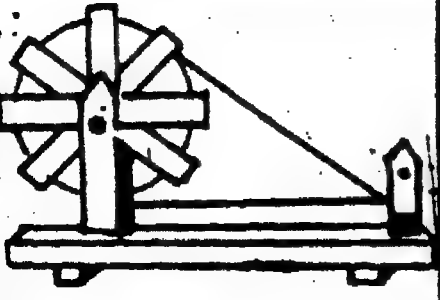

औरत
ఔరత్
స్త్రీ

अं

अंगूर
అంగూర్
ద్రాక్షఫలండు

क		कलम कलम् कलము
ख		खग ఖగ్ పక్షి
ग		गगन గగన్ ఆకాశము
घ		घटा ఘటా మేఘము
ङ		अङ्कुर అంక్యుర్ మొలక
च		चरखा చరఖా రాల్పము

ఊ

ఊత్రీ
ఛత్రీ
గొడుగు

జ

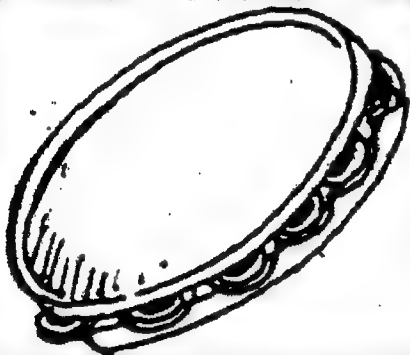
జనేశ
జన్మ
రాజా

झ

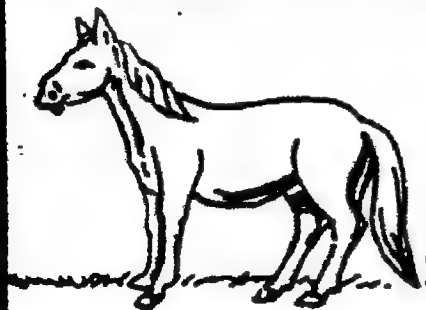
झरना
ఝర్నా
నీటి ప్రవాహము

ज

खजरी
ఖజ్జరీ
ఖంజరీ వాద్యము

ट

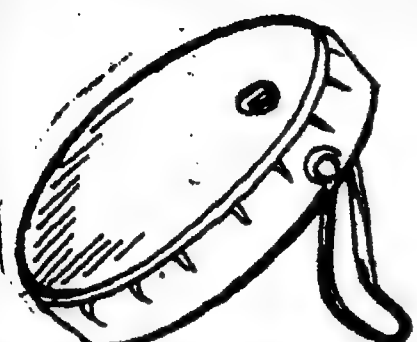

टटुआ
టటువా
పిల్ల గుఱ్ఱము

ठ

ठठेरा
ఠఠేరా
గిన్నెలు అమ్ముకునేవాడు

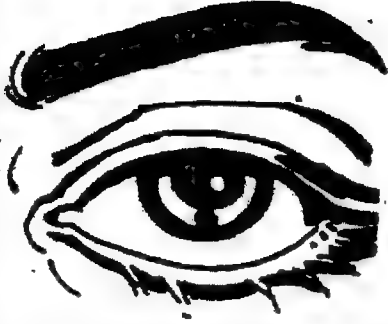
డ		డమరూ డమరుకము
ఠ		ఠఫ ఠ్ఠ ఠ్ఠు
ణ		వీణా వీణా వీణ
త		तराजू తరాజు తక్కెడ
थ		थाली థాలీ పళ్ళెము
द		दल దళ్ ఆకు

ध

धनुष
धनुस्
धनुस्सु

न

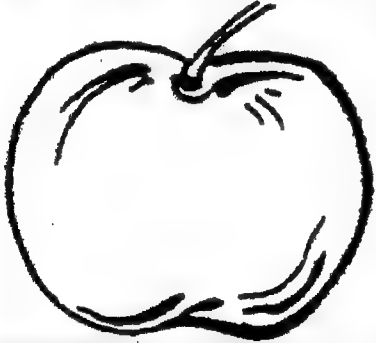
नयन
नयन्
कम्पु

प

पलंग
पलङ्ग
मुञ्चमु

फ

फल
फल्
पण्डु

व

बरतन
बरतन्
पैत्र

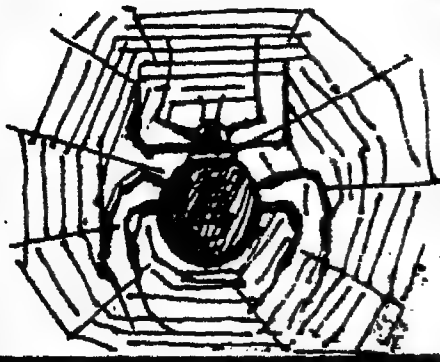
भ

बवन
भवन
भवनम्

మ

మకడి

మకడి
సోలీడు

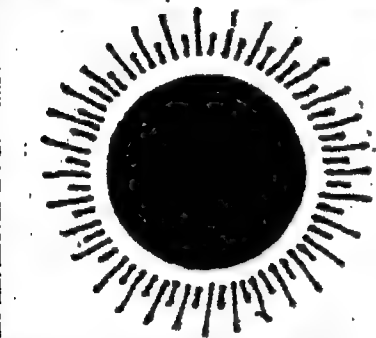
య

యతి

యతి
ఋషి

ర

రవి

రవి
సూర్యుడు

ల

లతా

లత
లత

వ

లతా

వక్త్రీ
వక్త్రీదరు

శ

శర

శర్
బాణము

ष

षट्पद
షట్పద్
తమ్మెద

स

सर
సర్
శిరస్సు

ह

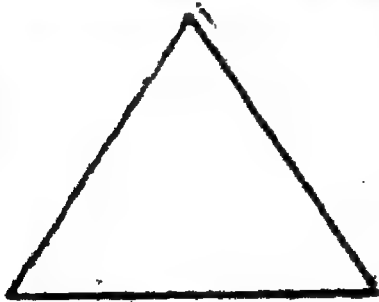
हंस
హంస్
హంస

क्ष

क्षत्रिय
క్షత్రియ్
క్షత్రియుడు

त्र

त्रिकोण
త్రికోణ్
త్రికోణము

ज्ञ

ज्ञानी
జ్ఞాని
యోగి

ద్విత్వాక్షరములు

ద్విత्వాక్షర

క్ + క = క్క = క్క = క్క =

శక్కర = శక్కర్ = పంచదార

చ్ + చ = చ్చ = చ్చ =

బచ్చా = బచ్చా = పిల్ల

ట్ + ట = ట్ట = ట్ట =

దుప్టా = దుప్టా = పమిటచెంగు

త్ + త = త్త = త్త =

పత్తా = పత్తా = ఆకు

న్ + న = న్న = న్న =

పన్నా = పన్నా = పుట

జ్ + జ = జ్జ = జ్జ =

లజ్జా = లజ్జా = సిగ్గు

ద్ + ద = ద్ద = ద్ద =

గద్దీ = గద్దీ = సింహాసనము

సంయుక్తాక్షరములు సంయుక్తాక్షర

హిందీ భాషనందుగల అక్షరములను రెండు విధములుగా విభజించి నారు. గీతలు గలవి (పాయి పాఝ్) గీతలు లేనివి బేపాఝ్ :

ट ठ ड ढ द र ह = ఇవి బేపాఝ్ అక్షరములు, मि गि लिन वि पाङ्ग = అక్షరములు. పాయి అక్షరమునకు ప్రక్కన హల్లును కలపదలచినపుడు మొదటి హల్లు లోని పాయిని తీసివేసి రెండవ హల్లును చేర్చవలెను.

क ; य ; ఇవి రెండు హల్లులు క్యా అని వ్రాయునపుడు

మొదటి హల్లు क्या = ? అ క్యా అనగా ఏమి ? (ఇచ్చట మనము 'క' హల్లు క చివరి గీతను తీసివేసి య (य) కు కలిపినాము. దీనినే సంయుక్తాక్షరము అందురు. ఒక హల్లుకు వేరొక హల్లు చేర్చుట.

ఉదా : ग्वाला ग्वाला = గొడ్లవాడు, ब्याला = ప్యాలా = కప్పు

ఈ పాయి అక్షరములను కలుపునపుడు ఆ హల్లు క్రింద చేర్చవలసిన హల్లును వ్రాయుట.

ఉదా : अडा = అడ్డా = కూడలి.

'र' ఈ హల్లు విషయములో కొన్ని నియమములు కలవు.

1. 'र' క్రింద హల్లు వచ్చినపుడు 'र' వ్రాయకూడదు దానికి ' ' గుర్తు చేర్చవలెను.

कर्म = కర్మ = కర్మ, सूर्य = సూర్య = సూర్యుడు

2. హల్లుక్రింద 'र' ను చేర్చవలసి వచ్చినచో ' ' గుర్తును వాడవలెను.

नम्रत = నమ్రత = వినయము. पराक्रम = పరాక్రమ్ = పరాక్రమము.

సంయుక్తాక్షరములు

संयुक्ताक्षर

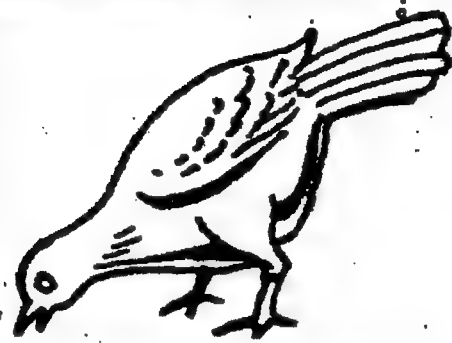
चित्र

చిత్ర

చిత్రము

मुगी

ముగ్గి

కోడిపెట్ట

बन्दर

బందర్

కోతి

पंद्रह

15

పందహ

15

पत्र

పత్ర

ఉత్తరము

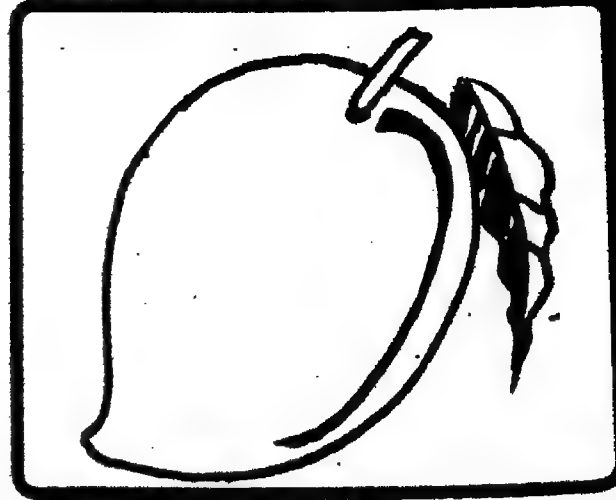
यह = యహ్ = ఇది

वह = వహ్ = అది

यह आम है ।

యహ్ ఆమ్ హ్

ఇది మామిడి పండు.

यह दवात है ।

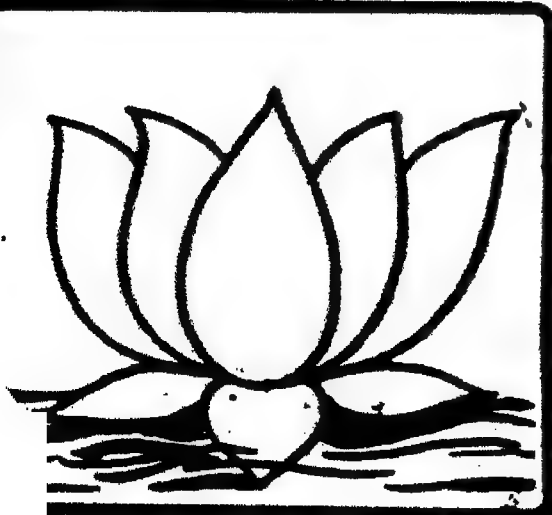
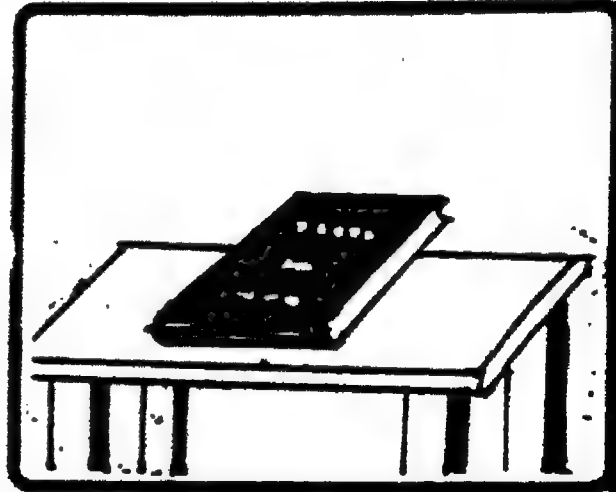
యహ్ దవాత్ హ్

ఇది సిరా బుడ్డి.

यह किताब है ।

యహ్ కితాబ్ హ్

ఇది పుస్తకము.

वह कमल है ।

వహ్ కమల్ హ్

అది కమలము.

यह = యహ్ = ఇది

वह = వహ = అది

वह लडका है ।

వహ్ లడకా హ్నా

వాడు బాలుడు.

वह बिल्ली है ।

వహ్ బిల్లీ హ్నా

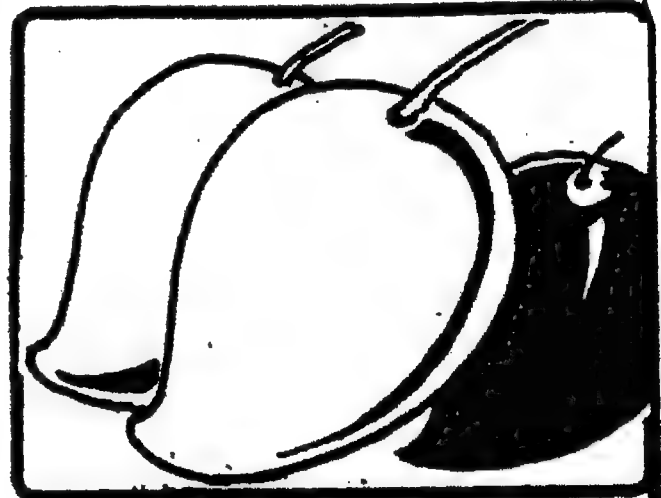
అది. పిల్లి.

ये घर हैं ।

యే ఆమ్ హ్నా

ఇవి మామిడి పండ్లు.

ये बालक हैं ।

యే బాల్క్ హ్నా

వీరు బాలురు.

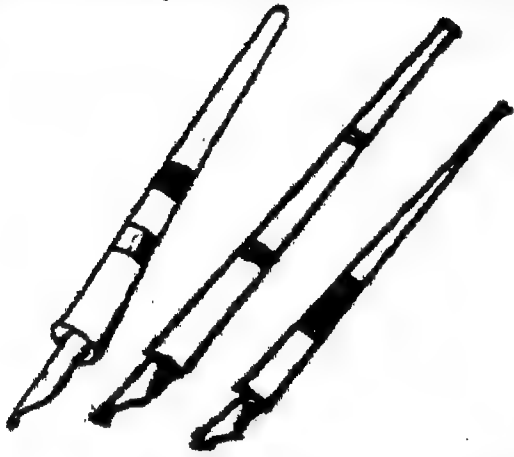
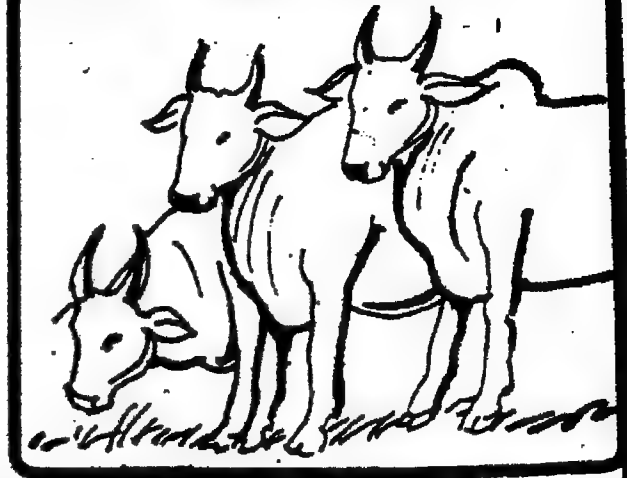
ये = ये = इवि, वीरु

वे = वे = अवि, वारु

ये गायें हैं।

ये गायेँ प्हा

इवि आवुल्लु.

वे कलमें हैं।

वे कलमें प्हा

अवि कलमुल्लु.

वे लडकियाँ हैं।

वे लडकियाँ प्हा

वारु बालिकल्लु.

यह क्या है ?

यह क्या प्हा ?

इदि वीमिती ?

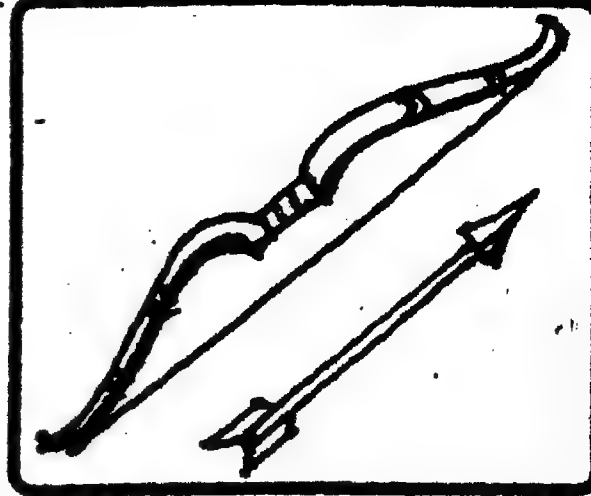
क्या = क्या = ఏమిటి ?

कौन = कौन = ఎవరు ?

यह धनुष है ।

యహ ధనుష్ హై

ఇది ధనస్సు.

ये क्या हैं ।

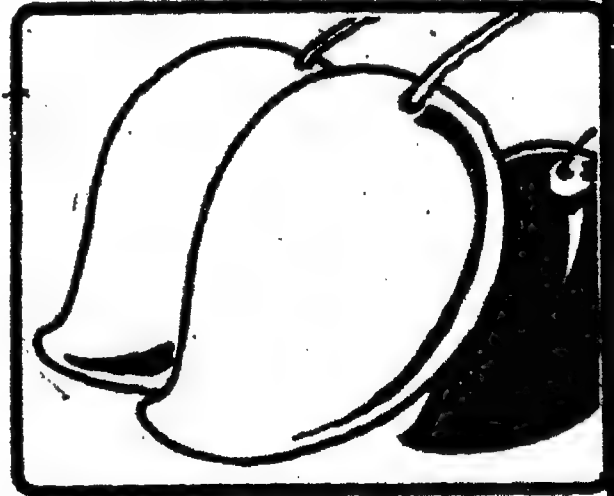
యే క్యా హై ?

ఇవి ఏమిటి ?

ये आम हैं ।

యే ఆమ్ హై ?

ఇవి మామిడి పండ్లు.

यह कौन है ।

యహ కౌన్ హై

ఇతడు ఎవరు ?

क्या = क्या = ఏమిటి ?   कौन = डान् = ఎవరు ?

यह एक लडका है ।

యహ్ ఏక్ లడకా హ్లా ?

ఇతడు ఒక బాలుడు.

वे कौन है ?

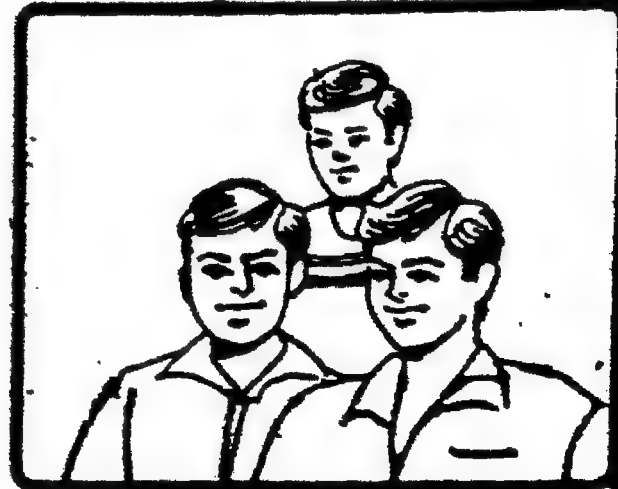
వే కౌన్ హ్లా ?

వారు ఎవరు ?

वे लडके हैं ।

వే లడకే హ్లా ?

వారు బాలురు.

तू = तू = నీవు, तुम = మీరు, आप = తమరు

तू शंकर है ।

తూ శంకర్ హ్లా
నీవు శంకరం.

तुम लडके हो ।

తుమ్ లడకే హ్లా
మీరు బాలురు

आप अध्यापक हैं ।

ఆప్ అధ్యాపక్ హ్లా
మీరు ఉపాధ్యాయులు

आप गायक हैं ।

ఆప్ గాయక్ హ్లా
మీరు గాయకులు

तू लडकी है ।

తూ లడకీ హ్లా
నీవు బాలికవు

మే = మై = నేను, हम = హం = మేము, మనము

मैं लडका हूँ । मై लడకా హూం
నేను బాలుడను.

मैं लता हूँ । मై లతా హూం
నేను లతను.

मैं डाकिया हूँ । मై డాకియా హూం
నేను తపాలా బంక్రోతును.

मैं व्यापारी हूँ । మై వ్యాపారి హూం
నేను వ్యాపారిని.

हम लडके है । హమ్ లడకే హై
మేము బాలురము.

हम विद्यार्थी हैं । హమ్ విద్యార్థి హై
మేము విద్యార్థులము.

हम स्कूल जा रहे हैं । హమ్ స్కూల్ జా రహే హై
మేము స్కూలుకు వెళ్ళుచున్నాము.

में = మే = నందు, पर = పర్, మీద (అయినప్పటికి) नीचे = నీచే,
క్రిందకే = కే = యొక్క, ऊपर = ఊపర్ మీద, పైన.

हाथ में कलम है ।

హాథ్ మే కలమ్ హై

చేతినందు కలము కలదు.

पेड पर तोता है ।

పేడ్ పర్ తోతా హై

చెట్టు మీద చిలుక ఉన్నది.

समुंदर में पानी है पर पीने का लायक नहीं ।

సముందర్ మే పానీ హై పర్ పీనేకా లాయక్ నహీ

సముద్రములో నీరు ఉన్నప్పటికి అవి త్రాగుటకు పనికిరానివి.

पेड के नीचे गाय है ।

పేడ్ కే నీచే గాయ్ హై

చెట్టు క్రింద ఆవు కలదు.

घर के ऊपर धास है ।

ఘర్ కే ఊపర్ ఘాస్ హై

యింటి యొక్క పైన గడ్డి కలదు.

नहीं = లేదు = నహీ; मेरा = మేరా = నా యొక్క, हमारा =
హమారా = మాయొక్క, तुम्हारा = తుమ్హారా = మీ యొక్క,
नीयों आपका = ఆప్కా = తమరుయొక్క चाहिए వలెను

यह घर मेरा है। यहाँ फुर् मेरा प्ना

ఈ యిల్లు నాది.

तुम नही जाओ। तुम् नही जावो

నీవు వెళ్ళవద్దు.

भारत हमारा देश है। भारत हमारा देस प्ना

భారతదేశము మాయొక్క దేశము.

तुम्हारा पिताजी आ रहे है। तुम्हारे पिताजी आर प्ना

మీ నాన్నగారు వచ్చుచున్నారు.

आपक दुकान का नाम गणेश बुक हऊस है क्या ?

ఆప్ కా దుకాన్ కా నామ్ గణేశ్ బుక్ హౌస్ ప్నా క్యా ?

తమర దుకాణము పేరు గణేశ్ బుక్ హౌస్ ఏమిటి ?

मुझे फल चाहिए। मुझे फल चाहिए

నాకు ఫలములు కావలయును.

गाय को घास चाहिए। गाय को घास चाहिए

ఆవుకు గడ్డి కావలయును.

चाहिए = चाहिये = వలయును, उनको (या) उसे = ఉన్కో (లేక)
ఉసే = వారికి, उसको (या) उसे = ఉస్కో (లేక) ఉసే = అతనికి లేక
ఈమెకు, इसको (या) इसे = ఇస్కో (లేక) ఇసే = ఇతనికి లేక
ఈమెకు मुझको (या) मुझे = ముఝుకో (లేక) ముఝే = నాకు

उसको आम चाहिए (या) उसे आम चाहिए ।

ఉస్కో ఆమ్ చాహియే

అతనికి మామిడి పండ్లు కావలయును.

उनको गेंद चाहिए (या) उन्हें गेंद चाहिए ।

ఉన్కో గేంద్ చాహియే (లేక) ఉన్ఱే గేంద్ చాహియే

వారికి బంతి కావలయును.

इसको फूल चाहिए (या) इसे फूल चाहिए ।

ఇస్కో ఫూల్ చాహియే (లేక) ఇసే ఫూల్ చాహియే

వీరికి పూవులు కావలయును.

मुझको मकान चाहिए (या) मुझे मकान चाहिए ।

ముఝుకో మకాన్ చాహియే (లేక) ముఝే మకాన్ చాహియే

నాకు యిల్లు కావలయును.

कुछ मुख्य क्रियायें = కొన్ని ముఖ్యక్రియలు

భూతకాలము

आ = వచ్చు	आया = వచ్చెను
कर = చేయు	किया = చేసెను
खरीद = కొను	खरीदा = కొనెను
गा = పాడు	गाया = పాడెను
पकड़ = పట్టుకొను	पकड़ा = పట్టుకొనెను
सीख = నేర్చుకొను	सीखा = నేర్చుకొనెను
बनाना = తయారుచేయుట	बनाया = తయారుచేసెను

భవిष्यत् కాలము

आयेगा =	వచ్చును
करेगा =	చేయును
खरीदेगा =	కొనును
गायेगा =	పాడును
पकड़ेगा =	పట్టుకొనును
सीखेगा =	నేర్చుకొనును
बनायेगा =	తయారుచేయును

वर्तमान काल = वर्तमान काल = वर्तमान काल

मैं जाता हूँ। मैं जाता हूँ = मैं जाता हूँ.

आप स्कूल जाते हैं। आप स्कूल जाते हैं।
मैं तुम स्कूल जाते हैं।

तू फल खाता है। तू फल खाता है
मैं तुम फल खाते हैं.

यह फल खाता है। यह फल खाता है
मैं तुम फल खाते हैं.

ये फल खाते हैं। ये फल खाते हैं
मैं तुम फल खाते हैं.

मैं स्कूल जाती हूँ। मैं स्कूल जाती हूँ
मैं तुम स्कूल जाते हैं.

तुम स्कूल जाती हो। तुम स्कूल जाती हो
मैं तुम स्कूल जाते हैं.

आप स्कूल जाते हैं। आप स्कूल जाते हैं
मैं तुम स्कूल जाते हैं.

भविष्यत काल = భవిష్యత్ కాలము

मैं गाँव जाऊंगा = मैं गांव जावूंगा
నేను గ్రామము వెళ్ళదను.

तुम गाँव जाओगे = तुम् गांव जावोगे
నీవు గ్రామము వెళ్ళదవు.

आप गाँव जाएँगे = آپ गांव जायेंगे
తమరు గ్రామము వెళ్ళదరు.

वे गाँव जाएँगे = वे गांव जायेंगे
వారు గ్రామము వెళ్ళదరు.

ये शहर जायेंगी = ये शहर जायेंगी
వీరు పట్టణము వెళ్ళదరు.

तू गाना गायेगा = तू गाना गायेंगा
నీవు పాట పాడెదవు.

वे गाना गायेंगे = वे गाना गायेंगे
వారు పాట పాడెదరు.

आप गाना गायेंगे = आप गाना गायेंगे
తమరు పాట పాడెదరు.

భూతకాల = భూతకాలము

मैं आया = మై ఆయా = నేను వచ్చితిని.

मैं गया = మైగయా = నేను వెళ్ళితిని.

तू आया = తూ ఆయా = నీవు వచ్చితివి.

आप आये = ఆప్ ఆయె = తమరు వచ్చితిరి.

मैं आया था = మై ఆయాథా = నేను వచ్చియున్నాను.

मैं गया था = మై గయాథా = నేను వెళ్ళి ఉంటిని. (యున్నాను)

तुम आये थे = తుమ్ ఆయెథే = నీవు వచ్చియున్నావు.

तुम आयी थी = తుమ్ ఆయాథీ = నీవు వచ్చియున్నావు.

(స్త్రీలింగ ప్రయోగం)

वह आया था = వహ్ ఆయాథా = అతడు వచ్చియుండెను.

वह आयी थी = వహ్ ఆయాథీ = ఆమె వచ్చియుండెను.

मैंने एक फल खाया = మైనే ఏక్ ఫర్ ఖాయా =

నేను ఒక పండు తినియున్నాను.

मैंने दस फल खाये = మైనే దస్ ఫల్ ఖాయే =

నేను పది పండ్లు తినియున్నాను.

राम ने पाठ पढ़ा = రామ్ నే పాఠ్ పఠా =

రాముడు పాఠమును చదివెను.

राम ने कहानी पढ़ी = రామ్ నే కహానీ పఠీ =

రాముడు కహానీ (స్త్రీలింగము) చదివెను.

सीताने पुस्तक दी = సీతానే పుస్తక్ దీ = సీత పుస్తకము యిచ్చెను.

कुमार ने पुस्तक दी = కుమార్ నే పుస్తక్ దీ =

కుమార్ పుస్తకము (స్త్రీలింగము) యిచ్చెను.

सर्व नाम के रूप

సర్వనామములయొక్క రూపములు

मैं	मेरा	मैं (నేను)	मेरा = నా యొక్క
तू	तेरा	तू (నీవు)	तेरा = నీ యొక్క
तुम	तुम्हारा	तुम् (నీవు)	तुम्हारा = నీ యొక్క
वह	उसका	वह (వాడు)	उसका = అతని యొక్క
यह	इसका	यह (ఇతడు)	इसका = ఇతని యొక్క
हैं	हमारा	हम (మేము, మనము)	हमारा = మనయొక్క
आप	आपका	आप (తమరు)	आपका = తమరి యొక్క
वे	उनका	वे (వారు)	उनका = వారి యొక్క
ये	इनका	ये (వీరు)	इनका = వీరి యొక్క

बहुवचन = బహువచనము

तुम्हे कितने आँख हैं ?

తుమ్హే కితనే ఆంఖ హై ?

నీకు ఎన్ని కళ్ళు ఉన్నవి ?

मुझे दो आँख है ।

ముద్దు దో ఆంఖ్ హై

నాకు రెండు కళ్ళు ఉన్నవి

मुझे दो हाथ हैं ।

ముద్దు దో హాథ్ హై

నాకు రెండు చేతులు ఉన్నవి.

मुझे दो कान हैं ।

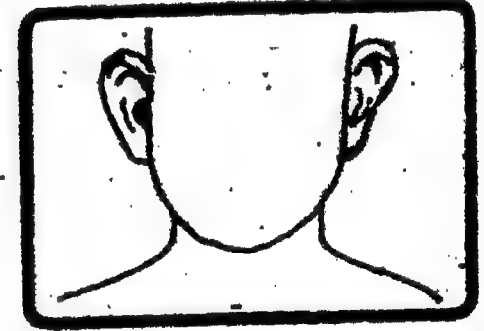
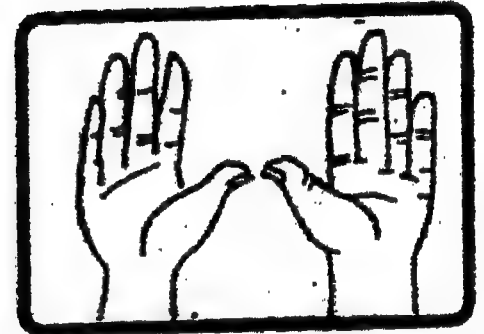
ముద్దు దో కాన్ హై

నాకు రెండు చెవులు ఉన్నవి.

मुझे दो पैर हैं ।

ముద్దు దో పైర్ హై

నాకు రెండు కాళ్ళు ఉన్నవి.

एकवचन

बहुवचन

एकवचन

बहुवचन

लडका

लडके

लडकी

लडकियाँ

बच्चा

बच्चे

घर

घर

बेटा

बेटे

अँगली

अँगलियाँ

కితాబే = కితాబేం = పుస్తకములు, బఱడె = బఱడే = దూడలు,
పత్తే = పత్తేం = ఆకులు, లడకియా = లడకియాం = బాలికలు.

యే పత్తే హే!

యే వత్తే హే

ఇవి ఆకులు

యహా కితనీ కితాబే హే?

యహాం కితనీ కితాబే హే

ఇక్కడ ఎన్ని పుస్తకములు ఉన్నవి?

యహా తీన్ కితాబే హే!

యహా తీన్ కితాబే హే

ఇక్కడ మూడు పుస్తకములు ఉన్నవి.

యే బఱడె కహా సే లాయె హే?

యే బఱడే కూ సే లాయె హే?

ఈ దూడలను ఎక్కడనుంచి తెచ్చినావు?

యే బఱడె రామ్ గడ్ సే లాయా హే!

యే బఱడే రామ్ గడ్ సే లాయా హే

ఈ దూడలను రామ్ గడ్ నుంచి తెచ్చాను.

లడకియా పాఠశాలా జా రహీ హే!

లడకియాం పాఠశాలా జా రహే హే

బాలికలు పాఠశాలకు వెళ్ళుచున్నారు.

లింగ శబ్ద - లింగ శబ్దములు

పులింగ

స్త్రీలింగ

లడకా

లకడీ

బెటా

బెటీ

బచ్చా

బచ్చీ

పితా

మాతా

బాప

మాँ

యాయా

యాयी

కాకా

కాకీ

దాదా

దాదీ

రాజా

రాణి

ఆదమీ

ఆరైత

మోర

మోరనీ

శేర

శేరనీ

లింగ = లింగ్ = లింగములు (పుంలింగము, స్త్రీలింగము, నపుంసకలింగము)

మోర = మోర్ = మగనెమలి, మోరనీ = మోర్ నీ, ఆడనెమలి, పురుష = పురుష్ = పురుషుడు, ఔరత్ = ఔరత్ = స్త్రీ, పితా = పితా = తండ్రిబాప = బాప్ = తండ్రి
మాతా = మాతా = తల్లి (మా)

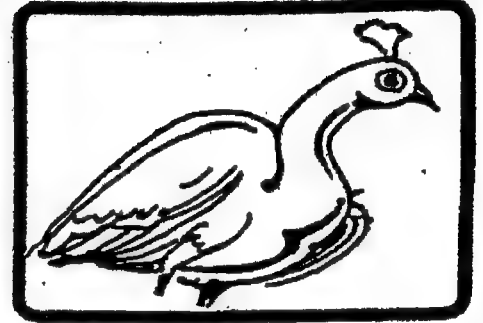
యహ మోర హే ।

యహ్ మోర్ హే
ఇది నెమలి.

యహ మోర నీ హే ।

యహ్ మోర్ నీ హే
ఇది ఆడనెమలి.

వహ రామ్ హే ।

వహ్ రామ్ హే
అతడు రాముడు.

రామ్ ఒక పురుష హే ।

రామ్ ఒక పురుష్ హే
రాముడు ఒక పురుషుడు.

సీతా ఒక ఔరత్ హే ।

సీతా ఒక ఔరత్ హే
సీత ఒక స్త్రీ.

విశేషణ - విశేషణములు

సాహసీ = ధైర్యము గల (సాహసీ) సాఫ = సోఫ్ = శుభ్రముగా,
దయా = దయా = దయగల, तेज = తేజ్ = వాడి గల, వేగము.

जवान साहसी होते हैं ।

జవాన్ సాహసీ హోతే హై
యుద్ధవీరులు ధైర్యము గలవారు.

हमे कपडा साफ रखना चाहिए ।

హమే కపడా సోఫ్ రఖనా చాహియే
మనము దుస్తులను శుభ్రముగా
ఉంచుకోవలెను.

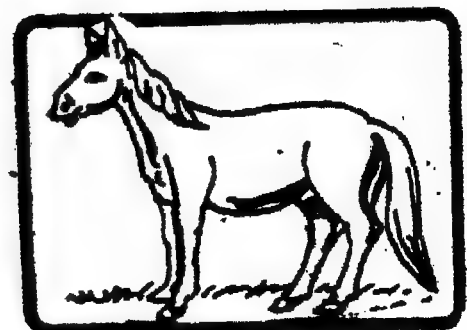
गरीब पर दया दिखाओ ।

గీరబ్ పర్ దయా దిఖావో
బీదవానిపై దయ చూపుము.

घोडा तेज दौड़ता है ।

ఘోడా తేజ్ దౌడ్ తా హై
గుర్రము వేగముగా పరుగెత్తును.

విశేషణ రంగ - రంగులు (విశేషణము)

కాలా = కాలా = నల్లని (నలుపు) పీలా = పీలా = పసుపు పచ్చని
 సఫేద = సఫేద్ = తెల్లని లాల = లాల్ = ఎర్రని హరా = హరా =
 ఆకుపచ్చని నీలా = నీలా = నీలపు ఇండా = ఝండా = పతాకము
 కాయల్ = కోయల్ = కోకిల నీబ్ = నీంబూ = నిమ్మకాయ.

కోయల్ కాలా హై ।

కోయల్ కాలా హై

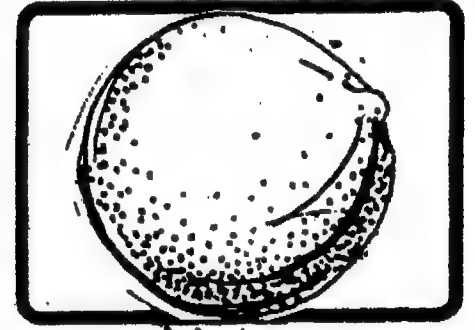
కోకిల నల్లగా యున్నది.

నీబ్ పీలా హై ।

నీంబూ పీలా హై

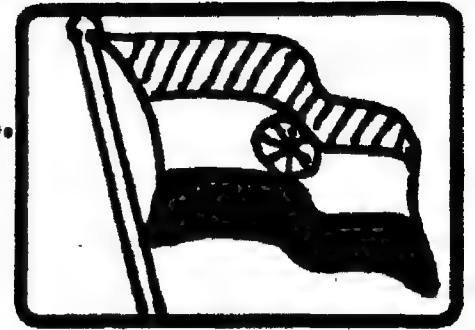
నిమ్మకాయ పచ్చగా యున్నది.

हमारा राष्ट्रीय झण्डा में तीन रंग है ।

హమారా రాష్ట్రీయ ఝండా మే తీన్ రంగ్ హై

మన రాష్ట్రీయ పతాకమునందు మూడు రంగులు కలవు.

वे हरा, सफेद और लाल (केसरिया)

వె హరా సఫేద్ ఔర్ లాల్ (కేసరియా)

అది ఆకుపచ్చ, తెలుపు మరియు ఎరుపు (కాషాయం)

అన్య విశేషణ - అన్య విశేషణ = యితరులగు విశేషణములు

లంబా = లంబా = పొడవైన నాటా = నాటా = పొట్టియైన మోటా =
మోటా = లావైన పతలా = పతలా = సన్ననియైన బడా = బడా =
పెద్దదైన తోటా = ఛోటా = చిన్నదైనా చౌడా = చౌడా = వెడల్పుయిన
ఘనా = ఘనా = దట్టమైన.

నారాయణ లంబా ఆదమీ హే । నారాయణ్ లంబా ఆదమీ హే
నారాయణ పొడవుపాటి మనిషి.

వహ లడకి నాటి హే । వహ్ లడకీ నాటి హే
ఆ బాలిక పొట్టిగాయున్నది.

భీమసేన మోటా ఆదమీ హే । భీమ్సేన్ మోటా ఆదమీ హే
భీమసేనుడు లావుపాటి మనిషి.

పతలా లడకా జల్దీ భాగ సకతా హే ।

పతలా లడకా జల్దీ భాగ్ సక్ తా హే
సన్నని బాలుడు వేగముగా పారిపోగలడు.

వహ ఇమారత్ బహుత్ బడీ హే । వహ్ యిమారత్ బహుత్ బడీ హే
ఆ భవంతి చాల పెద్దది.

యహ ఘర్ తోటా హే । యహ్ ఘర్ ఛోటా హే
ఈ యిల్లు చిన్నది.

కాకినాడా కి సడకే బహుత్ చౌహీ హోతీ హే ।

కాకినాడ కే సడక్ బహుత్ చౌడా హోతే హే
కాకినాడ రోడ్లు చాల వెడల్పుగా యుండును.

ఘనె జంగల్ మే ఖతర్నాక్ జానవర్ రహతే హే ।

ఘనే జంగల్ మే ఖతర్నాక్ జానవర్ రహతే హే
దట్టమైన అడవుల యందు భయంకరమైన జంతువులుండును.

అన్య విశేషణ - అన్య విశేషణ = యితరులగు విశేషణములు

నే = నే = (డు, ము, వు, లు) కో = కో = (ని, ను, గురించి) సే =
సే (చేత, చే, తోడ) కెలియే = కేలియే (కొరకు) కేవాస్తే = కేవాస్తే
(గురించి) కా, కే, కీ = కా, కె, కీ = (యొక్క, తో, తోపల) మే,
పర = మే, పర (మీద)

మేనే ఆజ్ భాత్ ఖాయా
నేను నేడు అన్నము తిన్నాను.

రాత్ కో హమ్ దేర్ తక్ నహీ జాగ్ తే
రాత్రినందు మేము చాల సమయం మెలకువగా ఉండము.

తుమ్ సే యహ్ కామ్ నహీ హోగా
నీ వలన ఈ పని జరుగదు.

హమే దేశ కే లియే లడనా చాఱి.
హమే దేశ కేలియే లడనా చాహియే
మనము దేశము కొరకు యుద్ధము చేయవలెను.

సీతా కే వాస్తే రావణ మారా గయా.
సీతా కే వాస్తే రావణ మారా గయా
సీతా వలన రావణుడు చంపబడ్డాడు.

కౌఆ పెడ కే అపర హే.
కాకి చెట్టు మీద యున్నది.

పితాజీ ఘర మే హే.
పితాజీ ఘరమే హే
నాన్నగారు యింటిలో యున్నారు.

అంక - అంకెలు

1	एक	ఏక	26	छब्बीस	చబ్బీస్
2	दो	దో	27	सत्ताईस	సత్తాయీస్
3	तीन	తీన్	28	अठ्ठाईस	అఠాయీస్
4	चार	చార్	29	उन्तीस	ఉన్టీస్
5	पाँच	పాంచ్	30	तीस	తీస్
6	छे	ఛే	31	इक्कीस	ఇక్కీస్
7	सात	సాత్	32	बत्तीस	బత్తీస్
8	आठ	ఆఠ్	33	तैन्तीस	తైన్టీస్
9	नौ	నా	34	चौन्तीस	చౌన్టీస్
10	दस	దస్	35	पैन्तीस	పైన్టీస్
11	ग्यारह	గ్యారహ్	36	छत्तीस	ఛత్తీస్
12	बारह	బారహ్	37	सैंतीस	సైన్టీస్
13	तेरह	తేరహ్	38	अडतीस	అడతీస్
14	चौदह	చౌదహ్	39	उनचालीस	ఉన్చాలీస్
15	पंद्रह	పంద్రహ్	40	चालीस	చాలీస్
16	सोलह	సోల్హ్	41	इक्कालीस	ఇక్కాలీస్
17	सत्रह	సత్రహ్	42	बयालीस	బయాలీ
18	अठारह	అఠారహ్	43	तैन्तालीस	తైంతాలీస్
19	उन्नीस	ఉన్నీస్	44	चौन्तालीस	చౌన్తాలీస్
20	बीस	బీస్	45	पैन्तालीस	పైంతాలీస్
21	इक्कीस	ఇక్కీస్	46	छियालीस	ఛియాలీస్
22	बाईस	బాయీస్	47	सैंतालीस	సైంతాలీస్
23	तेईस	తేయీస్	48	अडतालीस	అడతాలీస్
24	चौबीस	చౌబీస్	49	उनचास	ఉన్చాస్
25	पच्चीस	పచ్చీస్	50	पचास	పచాస్

51	ఇక్కావన	ఇక్కావన్	78	అఠహత్తర	అఠహత్తర్
52	బావన	బావన్	79	అన్యాసి	ఉన్యాసీ
53	తిరపన	తిరుపన్	80	అస్సి	అస్సీ
54	చౌపన	చౌపన్	81	ఇక్కాసి	ఇక్కాసీ
55	పచపన	పచపన్	82	బయాసి	బయాసీ
56	ఉప్పన	ఉప్పన్	83	తిరాసి	తిరాసీ
57	సత్తావన	సత్తావన్	84	చౌరాసి	చౌరాసీ
58	అఠ్ఠావన	అఠ్ఠావన్	85	పచాసి	పచాసీ
59	అనసఠ	ఉన్సఠ్	86	ఞ్చియాసి	ఞ్చియాసీ
60	సాఠ	సాఠ్	87	సత్తాసి	సత్తాసీ
61	ఇకసఠ	ఇక్సఠ్	88	అఠ్ఠాసి	అఠ్ఠాసీ
62	బాసఠ	బాసఠ్	89	అన్యానబె	ఉన్యానబే
63	తిరసఠ	తిరుసఠ్	90	నబ్బె	నబ్బే
64	చౌసఠ	చౌసఠ్	91	ఇక్కానబె	ఇక్కానబే
65	పేసఠ	పైసఠ్	92	బయానబె	బయానబే
66	ఞ్చెసఠ	ఞ్చేసఠ్	93	తిరానబె	తిరానబే
67	సడసఠ	సడసఠ్	94	చౌరానబె	చౌరానబే
68	అడసఠ	అడసఠ్	95	పంచానబె	పంచానబే
69	అనహత్తర	ఉన్హత్తర్	96	ఞ్చియానబె	ఞ్చియానబే
70	సత్తర	సత్తర్	97	సత్తానబె	సత్తానబే
71	ఇకత్తర	ఇక్సత్తర్	98	అఠ్ఠానబె	అఠ్ఠానబే
72	బహత్తర	బహత్తర్	99	నిన్యానబె	నిన్యానబే
73	తిహత్తర	తిహత్తర్	100	సౌ	సౌ
74	చేహత్తర	చౌహత్తర్	1,000	హజార	హజార్
75	పచహత్తర	పచహత్తర్	10,000	దశహజార	దశ హజార్
76	ఞ్చిహత్తర	ఞ్చిహత్తర్	1,00,000	లాఖ	లాఖ్
77	సతత్తర	సత్తత్తర్	100,00,000	కరోడ	కరోడ్

మనుష్య సంబంధ - మనుష్య సంబంధం

माँ	మా = తల్లి, అమ్మ
पिता	పితా = తండ్రి,
बाप	బాప్ = తండ్రి
दीदी	దీదీ = అక్క
भैया	భయ్యా = అన్నయ్య
बहन	బహన్ = సోదరి
छोटी बहन	ఛోటీ బహన్ = చెల్లెలు
भाई	భాయీ = సోదరుడు
बेटा	బేటా = కుమారుడు
बेटी	బేటీ = కూతురు
ससुर	ససర్ = మామగారు
सास	సోస్ = అత్తగారు
मामा	మామా = మేనమామ
मामी	మామీ = మేనత్త
भानजा	భాన్జా = మేనల్లుడు
भानजी	భాన్జీ = మేనకోడలు
भाभी	భాభీ = వదిన
दादी	దాదీ = మామ్మ
दादा	దాదా = తాత
दुल्हा	దుల్హా = పెండ్లికొడుకు
दुल्हन	దుల్హన్ = పెండ్లికుమార్తె

अंग (अंगी) అవయవములు

मुँह	ముహ్ = ముఖము
आँख	ఆంఖ్ = కన్ను
नाक	నాక్ = ముక్కు
जीभ	జీభ్ = నాలుక
दाँत	దాంత్ = పన్ను
गर्दन	గర్దన్ = మెడ
सिर	సిర్ = శిరస్సు
छाती	ఛాతీ = రొమ్ము
सीना	సీనా = ఛాతీ (రొమ్ము)
चमड़ा	చమడా = చర్మము
कुहनी	మోచేయి; కుహనీ.
जानू	జానూ = మోకాలు
जाँघ	జంఘ్ = తొడ
हाथ	హాథ్ = చెయ్యి
ऊंगली	ఉంగలీ = వ్రేలు
पैर	పైర్ = కాలు
हड्डी	హడ్డీ = ఎముక
ओठ	ఓత్ = పెదవి
कलेजा	కలేజా = గుండెకాయ
गला	గలా = గొంతుక
पेट	పేట్ = పొట్టు, కడుపు
कमर	కమర్ = నడుము
पसीना	పసీనా = చమురు

कपडे - బట్టలు

कपडा	కపడా = గుడ్డ
अंगी	అంగీ = చొక్కా
साडी	సాడీ = చీర
रूमाल	రుమాల్ = చేతిగుడ్డ,
రుమాలు	
पगडी	పగడీ = తలపాగ
चोली	చోలీ = రవిక
पल्लू	పల్లూ = చీరకొంగు, ఓణీ
धोती	ధోతీ = పంచె

जाती - జాతులు

रोजगार	రోజ్ గార్ = వృత్తి
ब्राह्मण	బ్రాహ్మణ్ = బ్రాహ్మణుడు
वैश्य	వైశ్య = కోమటి
क्षत्रिय	క్షత్రియ = రాజులు
सुनार	సునార్ = కంసాలి
लुहार	లుహార్ = కమ్మరి
धोबी	ధోబీ = చాకలి
नाई	నాయీ = మంగలి
चमार	చమార్ = మాదిగ
जुलाहा	జులాహా = సాతెవాడు
कुम्भार	కుంభార్ = కుమ్మరి

हकीम	హక్మీమ్ = వైద్యుడు
पुरोहित	పురోహిత్ = పురోహితుడు
जादूगर	జాదూగర్ = గారడీవాడు
सँपेरा	సపేరా = పాములవాడు
गवय्या	గవయ్యా = పాటగాడు
कारीगर	కారీగర్ = శిల్పి
माली	మాలీ = తోటమాలి
शिकारी	షికారీ = వేటగాడు
डाकू	డాకూ = దొంగ

प्रकृति संबंध और काल (ప్రకృతి సంబంధం, కాలము)

सूरज	సూరజ్ = సూర్యుడు
चांद	చాంద్ = చందమామ
तारे	తారె = నక్షత్రములు
आस्मान	ఆస్మాన్ = ఆకాశము
हवा	హవా = గాలి
बादल	బాదల్ = మేఘము
बरफ	బర్ఫ్ = మంచు
बारिश	బారిష్ = వర్షం
षहाड	షహాడ్ = పర్వతం
जंगल	జంగిల్ = అడవి
सागर	సాగర్ = సముద్రం
सवेरा	సవేరా = ఉదయం

दोपहर दोपहार् = మధ్యాహ్నం

शाम शाम్ = సాయంకాలం

सप्ताह सप्ताహ్ = వారం

महीना महीना = నెల

साल साल్ = సంవత్సరము

बिजली बीजली = మెరుపు

सैलाब सैलाब् = వరద

बाढ बाढ్ = వరద

चाँदिनी चाँदिनी = మెన్నెల

पूनम पूनाम् = పున్నమి, పౌర్ణిమ

आज आज् = నేడు

कल कल् = నిన్న, రేపు

परसों परसों = ఎల్లుండి, మొన్న

नरसों नरसों = అటు మొన్న

फूल और तरकारियाँ

పూలు - కాయగూరలు

मल्लिका मल्लिका = మల్లెపూవు

मंदार मन्दार् = మందారము

चंपा चम्पा = సంపెంగ

कमलफूल कमलफूल = పద్మపుష్పము

गुलाब गुलाबी = గులాబి

केतकी कैंकै = మొగలి

बैंगन बैंगन् = వంకాయ

आलू आलू = బంగాళదుంప

भिंडी बीन्ड् = బెండకాయ

सेम सैम् = చిక్కుడు కాయ

करेला करैला = కాకరకాయ

चिचिंडा चिचिन्डा = పొట్లకాయ

तुरई तुरैया = బీరకాయ

ककडी ककडी = దోసకాయ

शकरकंद रत्तन् आलू = చిలగడదుంప

खनिज - रौप्यములు

सोना बंगारము (నిద్రించుట)

चाँदी मेन्డి

पीतल ఇత్తడి

जस्ता तగడము

लोहा ఇనుము

रत्न రత్నము

हीरा వజ్రము

मोती ముత్యము

पन्ना పచ్చ (పుట)

जंगली जानवर

అడవి ప్రాణులు

शेर सिंहము

बाघ புలి

చీతా చిరుత

భల్ల (భాల్) ఎలుగొడ్డు

భెడియా తోడేలు

లోమడి నక్క (గుంటనక్క)

హిరన తేడి

బారహసింగదుప్పి

अन्य प्राणी ఇతర ప్రాణులు

మకడి సాలీడు

జుగునూ మిణుగుడు పురుషు

మకర మొసలి

కఱ్ఱవా తాబేలు

సొప్ప పాము

బిచ్చూ తేలు

మచ్చర దోమ

ఖటమల నల్లి

పటపద తుమ్మెద

తీతలీ సీతాకోకచిలుక

बजार चीजे బజార్ సరకులు

హల్దీ హల్దీ = పసుపు

లహసన వెల్లుల్లి (లసూన)

ప్యాజ ఉల్లిపాయ

హీంగ యింగువ

లొంగ లవంగాలు

ఇలాచీ ఏలకులు

కాలామిరీ మిరియాలు (కాలామిరి)

జీరా జీలకర్ర

తెల నూనె

ఘీ నేయి

మొగ పెసలు

అజవాడన వాము

రీతే కుంకుడుకాయలు

అరండి ఆముదము (ఇరండి)

గుడ బెల్లము

ఇమలీ చింతమండు

चिडियाँ - పక్షులు

తోతా చిలుక

మైనా గోరువంక

కబూతర పావురము

బగులా కొంగ

చీల గుడ్డ

दिनों के नाम - वारम्बुल पेरु

इतवार	=	इत्वार	=	आदिवारम्बु
सोमवार	=	सोम्वार	=	सोम्बवारम्बु
मंगलवार	=	मंगलवार	=	मंगलवारम्बु
बुधवार	=	बुधवार	=	बुधवारम्बु
गुरुवार	=	गुरुवार	=	गुरुवारम्बु
शुक्रवार	=	शुक्रवार	=	शुक्रवारम्बु
शनिवार	=	शनिवार	=	शनिवारम्बु

अभ्यास - अभ्यास = अभ्यासम्बु

१. उदाहरण देखकर वाक्य बनाओ (लिखो)

१. मोहन गाँव मे ..... (रहना)

उदाहरण : मोहन गाँव में रहता है।

२. अध्यापक पाठ ..... (पढ़ना)

३. गोपाल दूध ..... (पीना)

४. राम पिता की सेवा ..... (करना)

५. कृष्ण दही ..... (खाना)

२. पूरा करो :

१. कोयल का रंग ..... है। (लाल, काला, पीला)

२. पेड के पत्ते ..... हैं। (हरे, सफेद, काला)

३. हल्दी का रंग ..... है। (काला, पीला, सफेद)

పత్ర లేఖన - ఉత్తరములు వ్రాయువిధము

1. ఉత్తరము యొక్క కుడివైపు స్థాన, उसके नीचे तारीख लिखना जरूरी है।
2. प्राप्तकार का नाम = ఎవరిని ఉద్దేశించి వ్రాయుచున్నారో!
3. संबोधन = సంబోధన
4. विषय = విషయము
5. दायें ओर विनम्रता का पद = కుడివైపున భవదీయ మొదలైన ముగింపు మాటలు
6. दस्तखत = సంతకము పతా = చిరునామా

नमूना

राजमंड्री,
6.10.1997.

श्री रोहिणी पब्लिकेशन्स,
प्रिय महोदय !

हमें निम्न लिखित किताबें पोस्ट के जरिये तुरंत मेजिये।

१. नीतिकथावली - २० कापियाँ
२. मनुचरित्र - २० कापियाँ
३. वशु चरित्र - २० कापियाँ

भवदीव
श्री गणेश बुक हाऊस
लब्बीपेट
विजयवाडा - ५

गाय - ७२

पालतू जानवरों में गाय एक है। भारत के लोग उसे माता कहते हैं। याय दूध देती है। उसे पीकर हम बड़े होते। उसका गोबर पवित्र माना जाता है। गोबर से खाद बनती। उसे खेती बाड़ी में उपयोग करते हैं। इसकी वजह से अच्छी फसल मिलती है। गोमाता की सेवा करना दूओं के लिए अति मुख्य काम है। गाय की हर चीज मूत्र दि सब काम में आती हैं। गोमाता के अलावा उसे गोधन कहते हैं। जो गाय की सेवा करे सो पाया मेवा।

हमारा झंडा - మన యెక్క జెండా

हर देश का अपना झंडा होता है। वह देश का गौरव है। झंडा देश की पहचान है।

हमारा झंडा तिरंगा है। केसरिया, सफेद और हरा है। केसरिया त्याग का चिन्ह है। सफेद रंग शांति का चिन्ह है और हरा सुख - शांति का चिन्ह है। हमारे झंडे के च में चक्र है। इस चक्र को अशोक चक्र कहते हैं। यह धर्म, अहिंसा धर्म और न्याय का चिन्ह है।

अपने देश की पताका का गौरव करना भारत के हर गरीब का मुख्य कर्तव्य है।

బంధు - బాధ్య - కుటుంబ సభ్యులు

అబ్బా - పుం బాబా; తండ్రి.
 అమ్మా - స్త్రీం అమ్మ; తల్లి.
 ఆమా - స్త్రీం ధాయ; పిల్లలకు పాలిచ్చి
 పోషించు స్త్రీ
 కాకా - పుం తండ్రి తమ్ముడు; పినతండ్రి.
 కాకి - స్త్రీం తండ్రి తమ్ముని భార్య;
 పినతల్లి.
 చాచా - పుం తండ్రి అన్న లేక తమ్ముడు,
 పెత్తండ్రి లేక పినతండ్రి.
 చాచీ - స్త్రీం తండ్రి సోదరుని భార్య,
 తల్లి లేక పినతల్లి.
 జీ - పుం అక్క భర్త, బావ.
 జీ - స్త్రీం దీది; అక్క.
 శ్రీ - పుం భర్త అన్నగారు, బావగారు.
 శ్రీ - స్త్రీం భర్త అన్నగారి భార్య,
 తోడికోడలు.
 పుం తండ్రి తండ్రి, తాత; అన్న.
 - స్త్రీం నాయనమ్మ.
 ద - పుం అల్లుడు; కూతురి భర్త.
 - స్త్రీం జీజీ; అక్క.
 - స్త్రీం వధువు, పెళ్ళి కూతురు.
 దు - పుం వరుడు; పెళ్ళి కుమారుడు.
 దేవర - పుం భర్త తమ్ముడు; మరిది.

దేవరानी - స్త్రీం భర్త తమ్ముని భార్య.
 ననద - స్త్రీం ఆడబిడ్డ, భర్త సోదరి.
 ననదోई - పుం ఆడబిడ్డ భర్త.
 నాతిన - స్త్రీం కూతురు కూతురు;
 మనుమరాలు.
 నాతీ - పుం కూతురి కొడుకు;
 మనుమడు.
 నాతేదార - పుం సంబంధీకులు;
 బంధువులు.
 నానా - పుం తల్లి తండ్రి; తాత.
 నానీ - స్త్రీం తల్లి తల్లి; అమ్మమ్మ.
 పతోహ్ - స్త్రీం పుత్ర వధు - కుమారుని
 భార్య, కోడలు.
 పోతా - పుం పాత్రుడు, కుమారుని
 కుమారుడు; మనుమడు.
 పోతీ - స్త్రీం పాత్ర, కుమారుని
 కుమార్తె; మనుమరాలు.
 ఫూఫా - పుం మేనత్త భర్త.
 ఫూఫీ - స్త్రీం మేనత్త.
 బहन - స్త్రీం సోదరి.
 బहनోई - పుం బావ; సోదరి భర్త.
 బహ్ - స్త్రీం వధువు; కోడలు.

హిందీ-తెలుగు కోడ్

(30 వేల పదాలపై)

హిందీ-తెలుగు కోడ్ ప్రాజెక్టును నిర్వహించిన వ్యక్తుల పేర్లు

మే 1967

తెలుగుదేశంలో హిందీ నేర్చుకొనే వారికి, హిందీలో వ్యావహారిక పరిచయం కావాలనుకొనే వారికి, హిందీ సాహిత్యం పఠించే వారికి ఉపయోగపడే విధంగా పదాలను ఎంచి సంకలనం చేశారు సంకలనకర్త. ఈ 'హిందీ - తెలుగు కోడ్' లో రమారమి 30వేల పదాలకు సముచితమైన అర్థాలను సమకూర్చడమే కాకుండా మనకు రోజువారీ జీవితంలో ఎదురుపడే జాతీయాలకు, లోకోక్తులకు సరళమైన తెలుగులో అర్థాన్నిచ్చారు. అంతేకాకుండా ఇంగ్లీషు ప్రేమపదాలకు హిందీ పర్యాయాలు కూడా తనదైన శైలిలో పొందుపరచారు ఈ 'హిందీ-తెలుగు కోడ్' సంకలనకర్త.

రోహిణి హిందీ వ్యాకరణం

రచన : శ్రీ పురాణవంశ శ్రీచిత్ర (హిందీ లెక్చరర్, ఆలమూరు)

మెల : రూ. 16/-

ఈ చిన్న వ్యాకరణ పుస్తకం హిందీ వర్ణమాల నుండి ప్రారంభించి, పద పరిచయం వరకు హిందీ వ్యాకరణంలో నేర్చుకోవలసిన అన్ని అంశములు సమగ్ర వివరణతోనూ, సరళమూ, సుభోధకమైన పద్ధతిలో రచించబడిన ఆధునిక హిందీ వ్యాకరణ గ్రంథం! ఇంతేకాకుండా హిందీ భాషావిజ్ఞానం, అలంకారాలూ, ఛందస్సూ కూడా పరిచయం చేయబడ్డాయి. ఇది అన్ని తరగతుల విద్యార్థులకు మిక్కిలి ఉపయుక్తమైన వ్యాకరణం!